

АВТОКӨЛІК ИЕЛЕРІНІҢ АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІГІН ЕРІКТІ САҚТАНДЫРУ ЕРЕЖЕЛЕРІ

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

1.1. Автокөлік иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін ерікті сақтандыру ережелері (бұдан әрі – «Ережелер») Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне және 2000 жылғы 18 желтоқсандағы № 126-ІІ «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасы Заңына сәйкес әзірленген.

1.2. Осы Ережелердің талаптарына сәйкес «АСКО» СК» АҚ (бұдан әрі – «Сақтандырушы») көлік құралын пайдалану нәтижесінде үшінші тұлғаларға зиян келтірілген жағдайда автокөлік көлігі иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін ерікті сақтандыруды жүзеге асырады. Бұл үшін заңды тұлғалармен (меншік нысанына қарамастан) немесе әрекетке қабілетті жеке тұлғалармен (азаматтығына қарамастан) (бұдан әрі – «Сақтанушы») автокөлік көлігі иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін ерікті сақтандыру шарты (бұдан әрі – «Сақтандыру шарты») жасалады.

1.3. Осы Ережелерде келесі ұғымдар қолданылады:

Автокөлік көлігі – автокөлік көлігінің жылжымалы құрамының бірлігі, оған автобустар, микроавтобустар, жеңіл және жүк автокөліктер, автокөлік тіркемелері, ершікті тартқыштарға арналған жартылай тіркемелер, сондай-ақ мамандандырылған автокөліктер (белгілі бір жүк түрлерін тасымалдауға арналған) және арнайы автокөліктер (негізінен көліктік емес әртүрлі жұмыстарды орындауға арналған) жатады.

Көлік құралының иесі – көлік құралын меншік құқығында, шаруашылық жүргізу құқығында немесе жедел басқару құқығында, не өзге де заңды негіздерде (мүліктік жалдау шарты, көлік құралын басқаруға берілген сенімхат, құзыретті органның көлік құралын беру туралы өкімдері және т.б.) иеленетін жеке немесе заңды тұлға.

Сақтанушы – Сақтандырушы мен Сақтандыру шартын жасасқан тұлға. Егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтанушы бір мезгілде **Сақтандырылған тұлға** болып табылады.

Сақтандырылған тұлға – сақтандыру жүзеге асырылатын тұлға. Егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтанушы бір мезгілде Сақтандырылған тұлға болып табылады.

Егер Сақтандыру шарты заңды тұлғамен жасалса, сақтандыру қорғанысы Сақтанушыға, сондай-ақ Сақтанушының тапсырмасы бойынша Сақтандыру шартында көрсетілген автокөлік көлігін пайдаланатын Сақтанушының жүргізушілеріне (қызметкерлеріне) таралады. Заңды тұлға болып табылатын Сақтанушы Сақтандырушының келісімі бойынша Сақтандыру шартында сақтандыру жүргізілетін басқа да заңды және жеке тұлғаларды көрсетуге құқылы.

Егер Сақтандыру шарты жеке тұлғамен жасалса, онда сақтандыру Сақтанушы Сақтандыру шартында көрсеткен және көрсетілген автокөлік көлігін заңды негізде пайдаланатын тұлғалардың, сондай-ақ Сақтанушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігіне қолданылады.

Пайда алушы – жәбірленуші (ол қайтыс болған жағдайда, Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 940-бабына сәйкес жәбірленушінің өліміне байланысты зиянды өтеу құқығы бар тұлға), сондай-ақ Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға) немесе жәбірленушіге (зиянды өтеуге құқығы бар тұлғаға) келтірілген зиянды Сақтандыру шартында белгіленген

Сақтандырушының жауапкершілігі шегінде өтеген және сақтандыру төлемін алуға құқық алған өзге тұлға.

Жәбірленушінің мүлкіне зиян келтірілген жағдайда жәбірленуші деп осы мүліктің меншік иесі танылады, ал ол қайтыс болған жағдайда – зиянды өтеуге құқығы бар тұлғалар.

Сақтандыру жағдайы – орын алған кезде Сақтандыру шарты сақтандыру төлемін жүзеге асыруды көздейтін оқиға. Сақтандыру жағдайы ретінде қарастырылатын оқиға оның орын алу ықтималдығы мен кездейсоқтық белгілеріне ие болуы тиіс.

Сақтандыру сомасы – сақтандыру объектісі сақтандырылған ақша сомасы және ол сақтандыру жағдайы орын алған кезде Сақтандырушының жауапкершілігінің шекті мөлшерін білдіреді.

Сақтандыру сыйлықақысы – Сақтанушының Сақтандырушыға, соңғысының Сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде Сақтанушыға (Пайда алушыға) сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндеттемесін қабылдағаны үшін төлеуге міндетті ақша сомасы.

Сақтандыру төлемі – сақтандыру жағдайы орын алған кезде Сақтандырушы Сақтанушыға (Пайда алушыға) сақтандыру сомасы шегінде төлейтін ақша сомасы.

Франшиза – сақтандыру шарттарында көзделген, белгілі бір мөлшерден аспайтын зиянды өтеуден Сақтандырушыны босату. Франшиза шартты (шегерілмейтін) және шартсыз (шегерілетін) болып бөлінеді және сақтандыру сомасының пайызымен немесе нақты ақшалай мөлшерде белгіленеді.

Шартты франшиза кезінде Сақтандырушы франшиза мөлшерінен аспайтын зиянды өтеуден босатылады, бірақ зиян мөлшері осы сомадан асқан жағдайда оны толық өтейді.

Шартсыз франшиза кезінде зиян барлық жағдайда белгіленген франшиза сомасын шегере отырып өтеледі.

Үшінші тұлғалар (жәбірленушілер) – Сақтандыру шартының тарабы болып табылмайтын, көлік құралын пайдалану нәтижесінде өміріне, денсаулығына және/немесе мүлкіне зиян келтірілген жеке және заңды тұлғалар, оны өтеу міндеті Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес көлік құралының иесі ретінде Сақтанушыға (Сақтандырылған тұлғаға) жүктеледі.

Ережелерге сәйкес Сақтанушы, Сақтандырылған тұлға, сақтандыру жағдайы болған сәтте Сақтанушының автокөлік көлігін басқарған жүргізуші және онда болған жолаушылар, егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, үшінші тұлғалар (жәбірленушілер) болып табылмайды.

Жол-көлік оқиғасы (бұдан әрі – «ЖКО») – жолда қозғалып келе жатқан көлік құралының қатысуымен болған, нәтижесінде адамдар қаза тапқан немесе жарақат алған, көлік құралдары, құрылыстар, жүктер бүлінген немесе өзге де материалдық зиян келтірілген оқиға.

1.4. Сақтандыру шарттары азаматтығына қарамастан жеке тұлғалармен және меншік нысанына қарамастан заңды тұлғалармен (бұдан әрі – Сақтанушылар) жасалады. Олар автокөлік көлігін меншік құқығында немесе өзге де заңды негіздерде (шаруашылық жүргізу немесе жедел басқару құқығында, жалдау құқығында, көлік құралын басқару немесе оған билік ету құқығына берілген сенімхат бойынша және т.б.) пайдалануы тиіс.

2. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТІ

2.1. Сақтандыру объектісі болып Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның) автокөлік көлігін пайдалануына байланысты үшінші тұлғаларға келтірілген зиянды Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен өтеу міндетіне байланысты мүліктік мүддесі табылады.

3. САҚТАНДЫРУ СОМАЛАРЫН АНЫҚТАУ ТӘРТІБІ

3.1. Сақтандыру сомасы тараптардың келісімі бойынша белгіленеді.

3.2. Сақтандыру шартында төмендегілер белгіленуі мүмкін:

1. жауапкершіліктің жиынтық шекті көлемі – бұл жағдайда Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде барлық сақтандыру жағдайлары бойынша барлық сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы осы көлемнен аспауға тиіс;
2. әрбір сақтандыру жағдайы бойынша жауапкершіліктің шекті көлемі;
3. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде бір немесе бірнеше сақтандыру жағдайлары бойынша жауапкершіліктің шекті көлемі;
4. бір немесе барлық сақтандыру жағдайлары бойынша әрбір сақтандыру тәуекелі бойынша жауапкершіліктің шекті көлемі;
5. сақтандыру сомаларының өзге де түрлері.

3.3. Сақтандыру жағдайы бойынша сақтандыру өтемі (қамтамасыз ету) төленгеннен кейін Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сомасы сақтандыру төлемінің мөлшеріне азаяды.

3.4. Егер Сақтандыру шарты бірінші сақтандыру жағдайына дейін ғана қолданылатын болса, онда осы Ережелердің 3.3-тармағында көзделген шарт қолданылмайды.

3.5. Сақтандыру шартында франшиза көзделуі мүмкін, ол сақтандыру сомасының пайызымен немесе нақты ақшалай мөлшерде белгіленеді.

4. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫЛАРЫ

4.1. Сақтандыру сыйлықақысы Сақтандыру шартында белгіленеді. Төленуге тиіс сақтандыру сыйлықақысының мөлшері сақтандыру тарифтеріне сәйкес есептеледі. Бұл тарифтер сақтандыру объектісі мен сақтандыру тәуекелінің сипатын ескере отырып, сақтандыру сомасының бірлігіне есептелетін сақтандыру сыйлықақысының мөлшерлемесін айқындайды.

4.2. Сақтандыру сыйлықақысы Сақтанушы тарапынан біржолғы төлеммен немесе кезеңдік сақтандыру жарналары түрінде бөліп төлеу арқылы төленеді.

5. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНЫҢ ТІЗБЕСІ

5.1. Сақтандыру жағдайы деп Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның) Сақтандыру шартында көрсетілген автокөлік көлігін пайдалану нәтижесінде жәбірленуші деп танылған тұлғалардың өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірілген зиянды өтеу бойынша азаматтық-құқықтық жауапкершілігінің туындау фактісі танылады.

Сондай-ақ қозғалып келе жатқан автокөлік көлігінен бөлініп шыққан элементтердің (автокөлік көлігінің бөлшектері немесе тасымалданатын заттар) салдарынан келтірілген зиян жағдайлары да сақтандыру жағдайларына жатады.

5.2. Үшінші тұлғаларға зиян келтіруге әкеп соғуы мүмкін және сақтандыру жауапкершілігінің көлеміне енгізілетін сақтандыру жағдайларының нақты тізбесі Сақтандыру шартын жасасу кезінде тараптардың келісімі бойынша белгіленеді.

5.3. Осы Ережелерге сәйкес, егер үшінші тұлғаларға келтірілген зиян еңсерілмейтін күштің әсерінен немесе жәбірленушінің қасақана әрекеттерінің салдарынан, сондай-ақ жоғары қауіптілік көзі (автокөлік құралы) үшінші тұлғалардың заңсыз әрекеттері нәтижесінде оның иесінің иелігінен шығып кетуі салдарынан туындағаны дәлелденбесе, сақтандыру жағдайы орын алды деп есептеледі және Сақтандырушының жауапкершілігі туындайды.

6. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНАН АЛЫП ТАСТАУЛАР ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУДЫ ШЕКТЕУ

6.1. Төмендегі жағдайлардың салдарынан үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына және мүлкіне келтірілген зиян сақтандыру жағдайы болып табылмайды:

6.1.1. соғыс, басып кіру, шетел мемлекетінің дұшпандық әрекеттері, әскери немесе соған ұқсас операциялар (соғыс жарияланғанына немесе жарияланбағанына қарамастан) немесе азаматтық соғыс;

- 6.1.2. бүлік, ереуіл, локауттар, халықтық көтеріліске ұласқан немесе соған дейін жеткен азаматтық тәртіпсіздіктер, көтеріліс, бүлік, азаматтық толқулар, әскери бүлік, революция, әскери төңкеріс немесе билікті заңсыз иемдену, мүлікті тәркілеу, реквизициялау немесе ұлттандыру, терроризм актілері¹;
- 6.1.3. радиоактивтік сәулелену немесе атом отынын жағу нәтижесінде пайда болған радиоактивтік отынмен немесе радиоактивтік қалдықтармен ластану;
- 6.1.4. табиғи апаттар – жер сілкінісі, найзағай түсуі, су тасқыны, сел, дауыл, құйын, боран, құлау, көшкін, қар көшкіні;
- 6.1.5. Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның) автокөлік көлігін алкогольдік, уыттық немесе есірткілік масаң күйде, не көлік құралын басқаруға қарсы көрсетілімі бар дәрілік препараттардың әсерімен басқаруы;
- 6.1.6. тиісті санаттағы жүргізуші куәлігі жоқ тұлғаның автокөлік көлігін басқаруы немесе оған басқаруды беру;
- 6.1.7. жәбірленушінің қасақана әрекеттері;
- 6.1.8. Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның) қасақана әрекеттері, сондай-ақ Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның) кінәсі болмаған жағдайда жәбірленушінің абайсыздығы;
- 6.1.9. автокөлік көлігін Сақтандыру шартында көрсетілмеген тұлғаның басқаруы;
- 6.1.10. автокөлік көлігін заңсыз иемденген тұлғаның басқаруы;
- 6.1.11. қозғалыста болмаған автокөлік көлігінің жануы, сондай-ақ оны қасақана өртеу;
- 6.1.12. автокөлік көлігінің жарылуы, егер ол жол-көлік оқиғасы орнында болмаса және оның салдары болып табылмаса, сондай-ақ көлік құралын қасақана жару;
- 6.1.13. жол-көлік оқиғасы сақтандыру қорғанысының қолданылу аумағынан немесе мерзімінен тыс болған жағдайда;
- 6.1.14. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес автокөлік көлігі иесінің келтірілген зиян үшін жауапкершілігін алып тастайтын мән-жайлар болған кезде;
- 6.1.15. автокөлік көлігін сынақ, спорттық немесе оқу мақсаттарында Сақтандырушының жазбаша келісімінсіз пайдалану;
- 6.1.16. Сақтанушы – заңды тұлғаның жүргізушісі (қызметкері) автокөлік көлігін қызметтік уақыттан тыс және тапсырмасыз, жол парағынсыз пайдаланған кезде;
- 6.1.17. автокөлік көлігін Сақтандырушының жазбаша келісімінсіз жалға, лизингке немесе прокатқа беру;
- 6.1.18. егер Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға) жол-көлік оқиғасы болған жерден автокөлік көлігімен немесе онсыз кетіп қалса немесе белгіленген мерзімде алкогольдік, уыттық немесе есірткілік масаңдықты анықтау үшін медициналық куәландырудан (сараптамадан) өтпесе;
- 6.1.19. Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның) автокөлік көлігін пайдалану ережелерін бұзуы, оның ішінде техникалық ақаулы автокөлік көлігін пайдалану, белгіленген тәртіпте техникалық тексеруден өтпеген автокөлік құралын пайдалану, сондай-ақ өрт қауіпсіздігі ережелерін, жанғыш және жарылғыш заттар мен бұйымдарды тасымалдау және сақтау ережелерін, жүктерді тасымалдау кезіндегі қауіпсіздік талаптарын (Жол қозғалысы ережелеріне сәйкес) бұзу, егер бұл жол-көлік оқиғасының себебі болса.
- 6.2. Сақтандыру жағдайларынан алып тастаулардың нақты тізбесі Сақтандыру шартында тараптардың келісімі бойынша айқындалады.

¹ Терроризм актісі- адамның өліміне қауіп төндіретін, айтарлықтай мүліктік зиян келтіретін немесе басқа да қоғамдық қауіпті салдар тудыратын жарылыс, өрт қою немесе басқа әрекеттерді орындау, егер бұл әрекеттер қоғамның қауіпсіздігін бұзу, халықты қорқыту немесе мемлекеттік органдардың шешім қабылдауына әсер ету мақсатында жасалған болса (саяси мотивтер).

6.3. Осы Ережелерге сәйкес Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға) үшінші тұлғаларға келтірген тек тікелей мүліктік және дене жарақаты бойынша зиян ғана өтеледі.

6.4. Егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтандырушы төмендегілер үшін сақтандыру төлемін жүзеге асырмайды:

6.4.1. үшінші тұлғаның (жәбірленушінің) жанама коммерциялық шығындары, тауарларды жеткізу немесе жұмыстарды орындау (қызмет көрсету) мерзімдерін бұзуға байланысты шығындар (айыппұлдар, өсімпұлдар және т.б.), сондай-ақ үшінші тұлғалардың жоғалтқан пайдасы;

6.4.2. моральдық зиян;

6.4.3. сот шығындары;

6.4.4. Сақтанушының автокөлік көлігіне келтірілген зиян;

6.4.5. Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның) өмірі мен денсаулығына келтірілген зиян, Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға) Сақтандыру шартында көрсетілген көлік құралының жолаушысы ретінде зардап шеккен жағдайларды қоспағанда;

6.4.6. Сақтанушының автокөлік көлігінде болған үшінші тұлғалардың мүлкіне (жүгіне) келтірілген зиян;

6.4.7. үшінші тұлғаның автокөлік көлігінің тауарлық құнының жоғалуы.

7. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ҚОЛДАНЫЛУ МЕРЗІМІ МЕН АУМАҒЫ

7.1. Егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтандыру шарты Сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын төлеген сәттен бастап, ал оны бөліп төлеу кезінде – бірінші сақтандыру жарнасын төлеген сәттен бастап күшіне енеді және тараптар үшін міндетті болады.

7.2. Сақтандыру шарты 12 (он екі) ай мерзімге немесе Сақтандыру шартында көзделген өзге мерзімге жасалады.

7.3. Қысқа мерзімді Сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру сыйлықақысын есептеу тәртібі (СПкр.) мына формула бойынша анықталады:

СП кр. = СП жылх К, мұнда:

СПжыл – бір жылға есептелген сақтандыру сыйлықақысы;

К – Сақтандыру шартының болжамды қолданылу мерзіміне (толық айлармен) сәйкес келетін коэффициент (бұл ретте толық емес күнтізбелік ай толық ай ретінде қабылданады);

К – 1-кесте бойынша анықталады.

1-кесте

Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі (айлармен)	1-ге дейін	1-ден 2-ге дейін	2-ден 3-ге дейін	3-ден 4-ге дейін	4-ден 5-ге дейін	5-ден 6-ге дейін	6-ден 7-ге дейін	7-ден 8-ге дейін	8-ден 9-ге дейін	9-ден 10-ге дейін	10-ден 11-ге дейін	11-ден жоғары
К	0,20	0,35	0,50	0,60	0,65	0,70	0,75	0,80	0,85	0,90	0,95	1,00

7.4. Егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтандыру шарты бірінші сақтандыру жағдайы бойынша сақтандыру төлемі жүзеге асқан сәттен бастап күшін жоғалтады.

7.5. Сақтандыру қорғанысының қолданылу кезеңі Сақтандыру шартының қолданылу мерзімімен сәйкес келеді, егер шарттарда өзгеше көзделмесе.

7.6. Сақтандыру аумағы – Сақтандыру шартында көрсетілген территория, осы аумақта сақтандыру қорғанысы қолданылады.

8. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЖАСАУ ТӘРТІБІ

8.1. Сақтандыру шарты Сақтанушының Сақтандырушы белгілеген үлгі бойынша толтырылған жазбаша өтініші, автокөлік көлігінің тіркеу құжаттары, сондай-ақ көлік құралына мүліктік

құқықтарды растайтын және Сақтанушының көлік құралын заңды түрде пайдалануын дәлелдейтін құжаттар негізінде жасалады.

8.2. Сақтанушы сақтандыру тәуекелінің дәрежесін анықтау мақсатында өтініште қойылған барлық сұрақтарға жауап беруге міндетті. Сақтанушының өтініші Сақтандыру шартының ажырамас бөлігі болып табылады. Егер Сақтанушы өтініште жалған мәліметтер берсе, сақтандыру жағдайы орын алған кезде Сақтандырушы Сақтанушыға (Сақтандырылған тұлғаға) сақтандыру төлемін төлеуден бас тарта алады. Өтінішті толтырған кезде Сақтанушы сақтандыру тәуекелін бағалау үшін маңызды барлық мәліметтерді Сақтандырушыға хабарлауға міндетті.

8.3. Сақтандырушы Сақтандыру шартын жасау үшін жоғарыда аталған талаптар мен құжаттар тізімін қысқарта алады немесе сақтандыру тәуекелінің дәрежесін сипаттайтын қосымша құжаттарды талап ете алады.

8.4. Сақтандырушы Сақтанушымен Сақтандыру шартын жасаудан себепсіз бас тарта алады.

8.5. Сақтандыру шарты жазбаша түрде, тараптардың қатысуымен жасалады.

8.6. Сақтандыру шарты келесі мәліметтерді қамтуы тиіс:

8.6.1. Сақтандырушының атауы, орналасқан жері және банктік реквизиттері;

8.6.2. Сақтанушының фамилиясы, аты, әкесінің аты (бар болса) және тұрғылықты жері (жеке тұлға болса) немесе оның атауы, орналасқан жері және банктік реквизиттері (заңды тұлға болса);

8.6.3. сақтандыру объектісінің көрсетілуі;

8.6.4. сақтандыру жағдайының көрсетілуі;

8.6.5. сақтандыру сомаларының мөлшері, сақтандыру төлемін жүзеге асыру тәртібі мен мерзімдері;

8.6.6. сақтандыру сыйлықақысының мөлшері, төлеу тәртібі мен мерзімдері;

8.6.7. Сақтандыру шартын жасау күні мен қолданылу мерзімі;

8.6.8. Сақтандырылған тұлға мен Пайда алушы туралы мәліметтер, егер олар сақтандыру қатынастарының қатысушылары болса;

8.6.9. Сақтандыру шартының қолданылу аумағы;

8.6.10. Сақтандыру шартының нөмірі мен сериясы;

8.6.11. Сақтандыру шартындағы өзгерістер енгізу жағдайлары мен тәртібі;

8.6.12. Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін басқа да мәліметтер.

9. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

9.1. Сақтанушының құқығы:

9.1.1. Автокөлік көліктерінің иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру шарттары, өз құқықтары мен міндеттері туралы Сақтандырушыдан түсініктеме талап ету;

9.1.2. Үшінші тұлғалар (Сақтандырылғандар) үшін Сақтандыру шартын жасау;

9.1.3. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату;

9.1.4. Сақтандырушының сақтандыру төлемінен бас тартуына немесе оның мөлшерін азайтуға қатысты Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген тәртіппен даулауға;

9.1.5. Сақтандыру шартының жоғалған жағдайда дубликатын алу;

9.1.6. Жәбірленушінің мүлкіне келтірілген зиян мөлшерін бағалау үшін тәуелсіз сарапшы қызметін пайдалану;

9.1.7. Тәуелсіз сарапшы бағалаған зиян мөлшері мен Сақтандырушы есептеген сақтандыру төлемі мөлшерін танысу;

9.1.8. Осы Ережелерге, Сақтандыру шартына және Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін басқа да әрекеттер жасау, соның ішінде:

1. Сақтандырылғандар құрамына өзгерістер енгізу үшін кемінде 3 күн бұрын (демалыс және мереке күндерін есептемей) Сақтандырушыға жазбаша өтініш беру;

2. Сақтандыру шарттарын Сақтандырушымен келісу арқылы өзгерту.

9.2. Сақтанушының міндеттері:

9.2.1. Сақтандыру сыйлықақысын шартта көрсетілген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде төлеу;

9.2.2. Шарт жасалған және қолдану мерзімінде Сақтандырушыға осы объект бойынша ұқсас тәуекелдерге жасалған/жасалатын сақтандыру шарттары туралы хабарлау;

9.2.3. Шартта көрсетілген автокөлік көлігін дұрыс күйде ұстау;

9.2.4. Сақтандыру тәуекелінің жай-күйі туралы Сақтандырушыға хабарлау;

9.2.5. Шарт жасалған кезде хабарланған жағдайлардағы маңызды өзгерістер туралы Сақтандырушыға 3 жұмыс күні ішінде хабарлау, егер бұл сақтандыру тәуекелін арттыра алса;

9.2.6. Тәуекел деңгейін арттыру немесе шартқа өзгерістер енгізу кезінде қосымша сыйлықақыны 5 жұмыс күні ішінде төлеу;

9.2.7. Зиян келтіру мүмкіндігін азайту шараларын қабылдау;

9.2.8. Сақтандырылғандарға сақтандыру шарттарын хабарлау;

9.2.9. Сақтандыру шарттарын орындау (Сақтандырылғандардың бұзуы – Сақтанушының бұзуы ретінде қарастырылады);

9.2.10. Сақтандыру жағдайына сәйкес қажетті әрекеттерді орындау (Ережелердің 10-бөлімінде көрсетілген);

9.2.11. Зиян келтірілген мүлікті қарау алдында кемінде 2 күн бұрын (демалыс және мереке күндерін есептемей) Сақтандырушыға хабарлау; сонымен қатар, оқиға туралы хабар алған күннен бастап 3 жұмыс күні ішінде (демалыс және мерекелерді есептемей) тиісті органдардың әрекеттері туралы хабарлау, сондай-ақ үшінші тұлғалардың талаптары мен сотқа шақыру туралы хабарлау;

9.2.12. Сақтандырушы келісімінсіз өтем төлемеу немесе талаптарды толық/жартылай мойындамау;

9.2.13. Талаптарды азайту үшін Сақтандырушыға дереу хабарлау және барлық мүмкін шараларды қолдану;

9.2.14. Сақтандырушыға жауапты тұлғаға қатысты талаптарды беру құқығын қамтамасыз ету;

9.2.15. Осы Ережелерге, Сақтандыру шартына және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес басқа да әрекеттер жасау.

9.3. Сақтандырушының құқығы:

9.3.1. Сақтанушы берген ақпарат пен құжаттарды, шарт талаптарын орындауды тексеру;

9.3.2. Сақтандыру тәуекелін арттыру жағдайында шартты мерзімінен бұрын бұзуды немесе шартты өзгерту мен қосымша сыйлықақы төлеуді талап ету;

9.3.3. Сақтанушы хабарлама бермеген немесе шартты өзгертуден бас тартқан жағдайда шартты бұзуды талап ету;

9.3.4. Сақтандыру жағдайының себептерін және салдарын дербес анықтау, соның ішінде құжаттарды мемлекеттік органдардан алу;

9.3.5. Сақтанушыдан сақтандыру жағдайының фактісі мен оның мән-жайлары туралы ақпарат сұрау;

9.3.6. Шартта көзделген негіздер бойынша сақтандыру төлемінен толық немесе жартылай бас тарту;

9.3.7. Осы Ережелерге, Сақтандыру шартына және заңнамаға қайшы келмейтін басқа әрекеттер жасау.

9.4. Сақтандырушының міндеттері:

9.4.1. Сақтанушыны шарт талаптарымен таныстыру;

9.4.2. Сақтандыру құпиялығын қамтамасыз ету;

9.4.3. Сақтандыру жағдайы орын алған жағдайда шартта көрсетілген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру төлемін жасау;

- 9.4.4. Талап бойынша Сақтанушы мен Пайда алушыға жазбаша негізді бас тарту хатын жіберу;
- 9.4.5. Сақтанушыға (Пайда алушыға) сақтандыру жағдайы кезінде шығындарды азайту үшін жасалған шығындарды өтеу;
- 9.4.6. Осы Ережелерге, шартқа және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес басқа да әрекеттер жасау.
- 9.5. Осы бөлімде көзделген құқықтар мен міндеттер толық емес. Тараптардың құқықтары мен міндеттері Ережелердің басқа тармақтары, Сақтандыру шарты және заңнамада көзделгендей болады.
- 9.6. Тараптардың құқықтары мен міндеттері Сақтандыру шарты арқылы өзгертілуі немесе толықтырылуы мүмкін.

10. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ ОРЫН АЛҒАН КЕЗДЕ САҚТАНУШЫНЫҢ ӘРЕКЕТТЕРІ

- 10.1. Сақтандыру жағдайының орын алғанын және оның салдарынан келтірілген шығындарды дәлелдеу міндеті Сақтанушыға, Сақтандырылғанға немесе Пайда алушыға жүктеледі.
- 10.2. Сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға орын алған немесе оның салдары сақтандыру жағдайын тудыруы мүмкін болған жағдайда Сақтанушы міндетті:
- 10.2.1. Оқиғаның салдарынан туындайтын шығындарды азайту үшін жағдайға сәйкес ақылға қонымды және қол жетімді шараларды дереу қабылдау;
- 10.2.2. Оқиғаны Жол қозғалысы полициясы (ЖҚП) органдарында құжаттық рәсімдеу;
- 10.2.3. Зиян келген тұлғаларды хабардар ету, олардың жауапкершілігі АО «СК «АСКО» сақтандырылғанын, Сақтандырушының мекенжайы мен телефонын көрсету;
- 10.2.4. Медициналық тексеруден (сараптамадан) өту;
- 10.2.5. Оқиғаны білген сәттен бастап дереу, бірақ ең кеші 3 (үш) жұмыс күні ішінде Сақтандырушыға немесе оның уәкілетті өкіліне хабарлау, әрі одан әрі әрекеттерді келісу, сондай-ақ Сақтандырушы белгілеген үлгі бойынша жазбаша өтініш беру.
- 10.3. Сақтанушы Сақтандырушының өкіліне жол апатынан кейін зақымдалған автокөліктерді оқиғадағы күйінде 5 жұмыс күні ішінде тексеруге ұсынуын қамтамасыз етуі тиіс.
- 10.4. Егер Сақтанушы белгіленген мерзімде сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға туралы хабарламаса немесе зақымдалған автокөліктерді Сақтандырушы өкіліне тексеруге ұсынбаса, Сақтандырушы сақтандыру төлемінен бас тартуға құқылы.
- 10.5. Сақтанушы сақтандыру жағдайы бойынша барлық кейінгі ақпаратты хабарлап, Сақтандырушыға қажет көмекті көрсетуі тиіс.
- 10.6. Сақтанушы Сақтандырушының сұранысы бойынша сақтандыру жағдайына қатысты ақпаратты, оның ішінде коммерциялық құпияны құрайтын мәліметтерді ұсынуы тиіс.
- 10.7. Сақтанушы Сақтандырушының талабы бойынша алдын ала сотқа дейінгі және сот тәртібінде талаптарды реттеу үшін Сақтанушының өкілеттігін беруі тиіс.
- 10.8. Сақтанушы Сақтандырушының мүддесіне қарсы әрекеттер жасамауы, ешқандай міндеттерге кіріспеуі, ұсыныстар қабылдамауы, төлем жасамауы және кез келген төлемдерді орындауға уәде бермеуі тиіс, бұл әрекеттер сақтандыру төлеміне қатысты болса, тек Сақтандырушының жазбаша келісімі бойынша жүзеге асырылуы мүмкін.

11. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНЫҢ ОРЫН АЛҒАНЫН ЖӘНЕ ШЫҒЫН СОМАЛАРЫН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТТАР ТІЗІМІ

- 11.1. Сақтандыру төлемін талап ету туралы өтініш Сақтанушы, Сақтандырылған немесе зардап шеккен тараптан жазбаша түрде беріліп, сәйкес талапты негіздейтін құжаттар қосылады.
- 11.2. Зиянды өтеу туралы өтінішке келесі құжаттар қосылады:
1. Сақтандыру жағдайы туралы өтініш;
 2. Сақтандыру шартының түпнұсқасы немесе көшірмесі;

3. Сақтанушының (Сақтандырылған) және оқиғаға қатысқан екінші/басқа тұлғалардың көлік құралын тіркеу куәліктерінің көшірмелері; мемлекеттік техникалық тексеруден өткендігі туралы талонның көшірмесі; көлікті басқаруға берілген сенімхат немесе жол парағы, жүргізуші куәлігі, Сақтанушының (Сақтандырылған) және екінші/басқа қатысушылардың жеке куәлігінің көшірмесі; психоактивті заттарды қолдану және алкогольдік мас күйін анықтау мақсатындағы медициналық сараптама анықтамасы/қорытындысы;
4. Зақымдалған немесе жойылған мүлікке құқықты растайтын құжаттардың көшірмелері, сақтандыру төлемін алуға заңды құқықты растайтын құжаттар, сондай-ақ зардап шеккен тұлғаның мүдделерін білдіруге арналған сенімхаттар;
5. Жол полициясы органдарының құжаттарының түпнұсқалары немесе уәкілетті тұлғалар куәландырған көшірмелері (жол қозғалысы ережесін бұзу туралы хаттама, әкімшілік құқық бұзушылық туралы қаулы, жол-көлік оқиғасының схемасы, хаттамаға қосымша, қатысушылардың түсініктемелері, психоактивті заттарды қолдану және алкогольдік мас күйді анықтаған медициналық сараптама қорытындылары), ішкі істер органдарының құжаттары, сот шешімдері;
6. Тәуелсіз лицензиясы бар сарапшы жүргізген зақым сомасын анықтау бойынша сараптамалық қорытынды;
7. Зақымдалған бөлшектерді/автокөліктерді/мүлікті ауыстыруға беруге арналған кепілхат (Сақтандырушының талабы бойынша);
8. Зардап шеккен Сақтанушыға келтірілген зиянның сипатын, диагнозын, еңбекке жарамсыздық мерзімін көрсететін медициналық мекеменің түпнұсқасы; мүгедектік анықталған жағдайда уәкілетті медициналық орган қорытындысының түпнұсқасы және көшірмесі; Сақтанушының өлімі туралы медициналық мекеменің қорытындысы, өлім себебін көрсету; өлім туралы куәліктің нотариалды куәландырылған көшірмелері, мұрагерлік құқығы туралы куәліктер;
9. Денсаулыққа келтірілген шығындарды растайтын түпнұсқалы шоттар (аптека және медициналық мекемелердің фискалдық, тауарлық чектер, төлем квитанциялары), дәрі-дәрмектерді алу, процедурадан өту, дәрігер қабылдауын растайтын мәліметтер; сондай-ақ дәрігердің нұсқамалары;
10. Зардап шеккенге келтірілген шығындарды және төлем фактін растайтын түпнұсқалы шоттар (шот-фактуралар, тапсырыс-нарыздар, фискалдық және тауарлық чектер, төлем квитанциялары) – жерлеу шығындарын өтеу кезінде.
- 11.3. Ұсынған құжаттарды дайындау тәртібі мен формасы Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес болуы тиіс. Егер ережелер/Шарт басқаша көздемесе, құжаттар түпнұсқада немесе нотариалды куәландырылған немесе уәкілетті ұйымның мөрімен расталған көшірмеде ұсынылады.
- 11.4. Сақтандырушы жоғарыда аталған құжаттар тізімін қысқартуға немесе қосымша құжаттар талап етуге құқылы, егер олардың жоқтығы нақты жағдайларды ескергенде сақтандыру жағдайының орын алғанын және шығын сомасын анықтауға мүмкіндік бермесе.

12. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІН ЖАСАУ ТӘРТІБІ МЕН ШАРТТАРЫ

- 12.1. Сақтанушыдан сақтандыру жағдайының орын алғаны туралы жазбаша хабарлама алғаннан кейін Сақтандырушы келесі әрекеттерді жүзеге асырады:
 - 12.1.1. Сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның фактісін анықтау;
 - 12.1.2. Сақтанушының өтінішінде көрсетілген мәліметтердің сәйкестігін тексеру;
 - 12.1.3. Зақым келтірген оқиғаның фактісін және туындау себептерін анықтау;
 - 12.1.4. Сарапшыларды, апат комиссияларын тарту қажеттілігін анықтау, басқа да шараларды жүргізу;

12.1.5. Оқиғаны сақтандыру жағдайы деп танған жағдайда сақтандыру төлемінің мөлшерін анықтау.

12.2. Сақтандыру төлемі Сақтанушының жазбаша өтініші және ұсынған құжаттары негізінде жүзеге асырылады. Сақтанушының болашақ сақтандыру төлемдері үшін Сақтандырушының жазбаша келісімінсіз жасаған төлемдері есепке алынбайды.

12.3. Егер Пайда алушы зақымдалған Сақтанушының (Сақтандырылған) автокөлігінің иесі болмаса, сақтандыру төлемі автокөлік иесінің нотариалды куәландырылған сенімхаты болған жағдайда ғана жүргізіледі. Бұл сенімхат сақтандыру төлемін алу құқығын береді.

12.4. Қажет болған жағдайда Сақтандырушы сақтандыру жағдайының себептері мен мән-жайларын өздігінен анықтауға құқылы.

12.5. Егер Сақтанушы сақтандыру премиясын толық емес төлеген болса немесе Келісімшартта белгіленген кезекті сақтандыру жарнасын төлеу мерзімін бұзса, сақтандыру оқиғасы туындаған кезде сақтандыру төлемінің мөлшері (пайызбен) Сол тәуекел бойынша Сақтандырушының жауапкершілік сомасына қатысты төленген премияның толық сомасына қатынасына тең болады. Ал егер Келісімшарт бойынша кезекті сақтандыру жарнасы Сақтанушы тарапынан уақытында төленген болса, онда ол сақтандыру төлемін жүзеге асыруға дейін кезекті жарнаны толық көлемде төлеуге міндетті, есеп айырысу шотына немесе Сақтандырушының кассасына аудару арқылы.

13. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖАСАУ ҮШІН ҚАЖЕТ ҚҰЖАТТАР ЖОҚ БОЛҒАН ЖАҒДАЙДА САҚТАНУШЫНЫ НЕ САҚТАНДЫРЫЛҒАН ТАРАПТЫ ХАБАРЛАУ МЕРЗІМІ

13.1. Егер Сақтанушы (Сақтандырылған, Пайда алушы) немесе олардың өкілі сақтандыру төлемін жасау үшін қажетті барлық құжаттарды ұсынбаса, Сақтандырушы жазбаша өтініш түскен күннен бастап 7 (жеті) жұмыс күні ішінде жетіспейтін құжаттар туралы хабарлауға міндетті.

14. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖАСАУ НЕ ҚАЛЫПТАСТЫРУ ТУРАЛЫ ШЕШІМ ҚАБЫЛДАУ МЕРЗІМІ

14.1. Сақтандырушы барлық қажетті құжаттарды алғаннан кейін, он күн ішінде немесе тараптардың келісімімен белгіленген мерзімде сақтандыру төлемін жасау немесе төлемді орындаудан бас тарту туралы шешім қабылдайды және бұл туралы Сақтанушыға (Пайда алушыға, зардап шеккенге) хабарлайды.

14.2. Сақтандырушы үшінші тұлғаларға сақтандыру төлемін шешім қабылданған күннен бастап 15 (он бес) банктік күн ішінде немесе тараптардың келісімімен белгіленген мерзімде жүзеге асырады.

14.3. Егер Сақтанушы Сақтандырушының жазбаша келісімі бойынша зардап шеккенге (үшінші тұлғаға) шығынды өз бетімен өтеген болса, сақтандыру төлемі Сақтанушыға шешім қабылданған күннен бастап 15 (он бес) банктік күн ішінде немесе тараптардың келісімімен белгіленген мерзімде төленеді, және үшінші тұлғаның дұрыс рәсімделген қолхатымен немесе шығынның өтелгенін растайтын басқа құжатпен бірге беріледі.

14.4. Сақтандыру төлемін уақтылы жасамағаны үшін Сақтандырушы ҚР Азаматтық кодексінің 353-бабы бойынша жауапты болады.

Сақтандырушы төлемнен бас тартқан жағдайда, бас тарту себебін негіздеп көрсетуге міндетті.

14.5. Сақтандыру төлемінен бас тартуға Сақтанушы (Пайда алушы, зардап шеккен) сот арқылы шағымдана алады.

14.6. Сақтандырушының төлемнен бас тартуына негіздер:

1. Сақтанушының (Сақтандырылғандардың) сақтандыру оқиғасының болуына бағытталған әдейі әрекеттері;

2. Сақтанушының (Сақтандырылғандардың) сақтандыру оқиғасымен тікелей себептік байланыстағы қасақана қылмыстық әрекеті;
 3. Сақтанушының сақтандыру объекті, сақтандыру қаупі, сақтандыру оқиғасы және оның салдары туралы саналы түрде жалған ақпарат беруі;
 4. Сақтанушының сақтандыру оқиғасынан туындаған шығынды азайту шараларын әдейі қабылдамауы;
 5. Сақтанушының (Сақтандырылғандардың) автокөлікті пайдалану ережелерін бұзуы, соның ішінде техникалық ақауы бар автокөлікті пайдалану, техникалық тексеруден өтпеген көлікті пайдалану, өрт қауіпсіздігі, қауіпті және жарылғыш заттарды тасымалдау мен сақтау ережелерін бұзу;
 6. Жүргізуші куәлігі жоқ немесе мас күйде (алкоголь, есірткі, токсикалық) немесе дәрілік зат әсерінде автокөлікті басқару;
 7. Сақтанушының (Сақтандырылғандардың) келісімшартта көрсетілмеген автокөлікті пайдалануынан туындаған шығын;
 8. Жол қозғалысы ережелерін әдейі бұзу;
 9. Автокөлікті жарыстарға немесе жүргізуші жаттығуларына пайдалану;
 10. Сақтанушының (Пайда алушының) сақтандыру оқиғасының себептерін анықтауға немесе шығын көлемін белгілеуге кедергі жасау, соның ішінде зақымдалған автокөлікті қарауға бермеу;
 11. Сақтанушының (Сақтандырылғандардың) ережелерді немесе сақтандыру келісімін бұзуы.
- 14.7. Сақтандыру төлемінен толық немесе ішінара бас тарту туралы шешім 15 жұмыс күні ішінде қабылданады. Бас тарту туралы шешім қабылданған күннен бастап 10 жұмыс күні ішінде Сақтандырушы Сақтанушыға немесе Пайда алушыға жазбаша түрде бас тарту себептерін негіздеп хабарлайды.

15. САҚТАНДЫРУ КЕЛІСІМШАРТЫН ТОҚТАТУ ШАРТТАРЫ

- 15.1. Келісімшарт өзінің күшін бірінші сақтандыру оқиғасы бойынша төлем жасалған сәттен тоқтатады, егер келісімшартта басқаша көзделмесе.
- 15.2. Тараптар келісімшартты мерзімінен бұрын тоқтату құқығына ие. Келісімшартты мерзімінен бұрын тоқтату ниеті туралы тараптар бір-біріне кәм дегенде 30 күн бұрын хабарлауға міндетті, егер келісімшартта басқаша көзделмесе.
- 15.3. Егер келісімшарт келесі жағдайлардың бірі бойынша мерзімінен бұрын тоқтатылса:
1. сақтандырылған автокөлік жойылып кеткен немесе сатылған;
 2. Сақтанушы – заңды тұлға болса, оның қызметі тоқтатылған немесе Сақтанушы – жеке тұлға болса, оның өлімі болған (сақтандыру оқиғасынан тыс);
 3. сақтандыру оқиғасының болу мүмкіндігі жойылған және сақтандыру қаупінің бар болу себебі басқаша тоқтатылған;
- онда келісімшарт аталған жағдай туындаған сәттен тоқтатылған болып есептеледі. Сақтанушы бұл туралы Сақтандырушыға дереу хабарлауға міндетті.
- Сақтандырушы сақтандыру премиясының сақтандыру әрекеті жүзеге асқан уақытқа пропорционалды бөлігін алуға құқылы.
- 15.4. Егер Сақтанушы келісімшарттан бас тартса, және бұл 15.3 тармақтағы жағдайлармен байланысты болмаса, төленген сақтандыру премиясы немесе төлемдер қайтарылмайды, егер келісімшартта басқаша көзделмесе.
- 15.5. Келісімшартты мерзімінен бұрын тоқтату Сақтандырушының кінәсінен болған жағдайда, Сақтандырушы Сақтанушыға төленген сақтандыру премиясын немесе төлемдерді толық қайтаруға міндетті.

15.6. Келісімшартты мерзімінен бұрын тоқтату кезінде Сақтандырушы Тармақ 7.3, Кесте 1 бойынша сақтандыру премиясының бір бөлігін ұстап қалуға құқылы.

15.7. Келісімшарт жазбаша түрде Сақтанушыдан Сақтандырушыға тоқтату себептерін хабарлаған сәттен бастап тоқтатылған болып есептеледі.

15.8. Сақтанушының өтініші бойынша келісімшартты мерзімінен бұрын тоқтату кезінде Сақтандырушы пайдаланылмаған мерзімге төленген премиядан шығындарды (сақтандыру премиясының 30%) және сақтандыру төлемдерін шегеріп қайтарады. Егер Сақтанушының өтініші Сақтандырушының келісімшарт шарттарын орындамауынан туындаса, Сақтандырушы төленген премияны толық қайтарады.

15.9. Сақтандырушының өтініші бойынша келісімшартты мерзімінен бұрын тоқтату кезінде Сақтандырушы пайдаланылмаған мерзімге төленген премиядан шығындарды (30%) және сақтандыру төлемдерін шегеріп Сақтанушыға қайтарады. Егер Сақтандырушының талаптары Сақтанушының келісімшарт шарттарын орындамауынан туындаса, Сақтандырушы төленген премияны қайтармайды.

16. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ

16.1. Келісімшарттан туындайтын немесе оған байланысты кез келген даулар мен келіспеушіліктер алдымен келіссөздер арқылы шешіледі.

16.2. Егер тараптар келісімге келе алмаса, даулар мен келіспеушіліктер Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында қарастырылған тәртіппен шешіледі.

16.3. Келісімшартта Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін басқа да дауларды шешу тәртібі көзделуі мүмкін.

17. ҚОСЫМША ШАРТТАР

17.1. Осы Ережелерде қарастырылмаған барлық мәселелер Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес реттеледі.

17.2. Тараптардың келісімі бойынша, осы Ережелерге сәйкес жасалатын Сақтандыру келісімшартына осы Ережелерде қамтылмаған, бірақ Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін қосымша шарттар (сақтандыру ескертулері, анықтамалар, ерекшеліктер және т.б.) енгізілуі мүмкін.